Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Med

H. C. Andersen som fører

gennem

samlingerne

»*Mit Liv er et smukt Eventyr, saa rigt og lyksaligt! havde jeg, som Dreng, da jeg fattig og ene gik ud i Verden, mødt en mægtig Fee, og hun havde sagt: »vælg din Bane og dit Maal, og da, efter din Aands Udvikling, og som det fornuftigviis maa gaae til i denne Verden, beskytter og forer jeg Dig!« min Skjebne kunde da ikke have været lykkeligere, klogere og bedre ledet end den er. Mit Livs Historie vil sige Verden hvad den siger mig: der er en kjærlig Gud, der forer Alt til det Bedste.*«

(Indledning til
Mit Livs Eventyr, 1855)

Med H. C. Andersen som fører gennem samlingerne

Orientering
SIDE 5

H. C. Andersens Barndomshjem i Munkemøllestræde
SIDE 9

H. C. Andersens Hus i Hans Jensensstræde
SIDE 15

UDGIVET AF
H. C. ANDERSENS HUS
ODENSE

Orientering

I kirkebogen for Sct. Hans sogn i Odense meddeles, at skomagersvend Hans Andersen og hustru Anne Marie Andersdatters barn blev født 2. april 1805 og i dåben fik navnet Hans Christian.

Der kan således ikke med nogen rimelig begrundelse rejses tvivl om, at H. C. Andersen blev født indenfor det pågældende sogns grænser. En senere kirkebogsfører har imidlertid i kirkebogen tilføjet en bemærkning om, at drengen blev født i Hans Jensensstræde. Denne oplysning er formentlig indføjet omkring 1867, altså ved den tid, hvor digterens berømmelse forlængst var fastslået, og hvor man i fødebyen ønskede at vise ham fortjent hæder, således som det fik udtryk, da han 6. december 1867 blev udnævnt til æresborger og en boghandler i byen det følgende år udsendte et litografi af det hus på hjørnet af Hans Jensensstræde og Bangs Boder, som man mente måtte være det rette.

Når tvivl om fødestedet kunde opstå, hang det sammen med, at forældrene først blev gift to måneder før barnets fødsel, og at de endnu i april 1805 ikke havde deres eget hjem; man kan altså ikke ved hjælp af folketællingen udpege noget andet hus i Odense som digterens fødested, og man lod sig også lede af den gamle tradition, da Odense

by i 1905 købte huset for at gøre det til kærnen i digtermuseet. Man gjorde det med så meget mere grund som en slægtning af H. C. Andersen vitterligt havde boet i huset på tidspunktet for barnets fødsel.

Sagen har for så vidt mindre interesse, som forældrene i løbet af nogle måneder fik egen lejlighed, og fra 1807 fik de bolig i Munkemøllestræde i det hus, der blev digterens barndomshjem og som i 1930 efter en restaurering blev skænket Odense by af teatret i Odense og indrettet til det lille museum, der rummer minderne om digterens første leveår, til han i 1819 forlod fødebyen.

Da man i hundredåret for H. C. Andersens fødsel hædrede hans minde ved en fest i Odense, blev den tanke fremsat, at der i Odense burde oprettes et museum til minde om ham og anbragt i det hus, som traditionen havde udpeget som fødested.

H. C. Andersen havde selv på et tidligt tidspunkt begyndt at opfatte sin livshistorie som usædvanlig, og helt naturligt fik hans store selvbiografi titlen »Mit Livs Eventyr«. Han ønskede selv, at samtid og eftertid skulde have mulighed for i enkeltheder at følge denne ejendommelige livsskæbne. Det skulde muliggøres ikke alene gennem hans selvbiografiske arbejder, hans dagbøger og utallige breve, men også gennem det store stof af synlige minder, som han samlede og bevarede og som han ved sit testamente overdrog til familien Collin.

Takket være den omhu der var bleven udvist af såvel den collinske slægt som andre af H. C. Andersens vennekreds, var der allerede i dette en grundstamme til en kommende offentlig samling, og man kunde fastlægge den retningslinie for museets virksomhed, der siden blev fulgt: H. C. Andersens Hus i Odense skulde illustrere selvbiografien »Mit Livs Eventyr«.

Fra mange sider indsamlede senere professor, dr. phil.

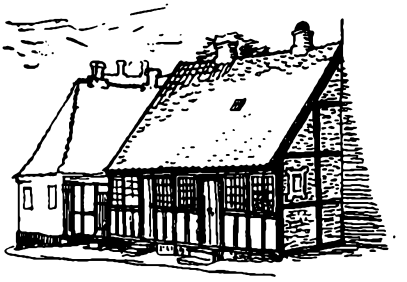
Hans Brix løsøre, breve, bøger, manuskripter og officielle dokumenter. H. C. Andersens Hus blev åbnet 2. april 1908 og kunde allerede da udtrykke det nye museums idé.

Samlingen voksede siden. Nyt stof gjorde billedet mere nuanceret, og rummene i det lille hjørnehus kunde ikke strække til. Hertil kom, at H. C. Andersen efter sin død ikke blev litteraturhistorie alene. Hans digtning vedblev at bevare sin friskhed, interessen for det mærkelige samspil mellem hans livshistorie og hans kunst, de meget store muligheder for at følge denne livshistorie i alle faser virkede inciterende. Derfor skænkede fabrikant Thomas B. Thrige midlerne til de nye bygninger, der i 1930 blev opført i tilslutning til det lille hjørnehus. Her fik man mulighed for at placere ikke blot digterens møbler, men også det omfattende bibliotek og arkiv, og i kuppelsalen udførte maleren Niels Larsen Stevns de 8 store fresker, som fremstiller hovedbegivenhederne i H. C. Andersens livshistorie. Midlerne hertil blev indsamlet blandt borgere i Odense.

Ligeledes i 1930 lod Odense Teater – som nævnt – barndomshjemmet i Munkemøllestræde restaurere. I tidens løb var det blevet underkastet en del ombygninger; det førtes tilbage til den skikkelse, som det havde haft da H. C. Andersen boede der med sine forældre, og i al sin enkelhed giver det et klart billede af rammen om den mærkelige digters barndomsår.

H. C. Andersen samlingerne i Odense er derefter anbragt således, at *H. C. Andersens Barndomshjem* i Munkemøllestræde belyser digterens livshistorie fra 1805 til han i september 1819 forlod Odense. *H. C. Andersens Hus* i Hans Jensensstræde fører livshistorien videre, og her er yderligere anbragt det stadigt voksende bibliotek, som giver den besøgende forståelse af, at hans digtning er kendt og levende i alverdens lande.

Nærværende katalog er tilrettelagt i to dele, af hvilke den første redegør for H. C. Andersens Barndomshjem, den anden for H. C. Andersens Hus. Samlingerne er ordnede efter tidsmæssig rækkefølge, og man har valgt det princip gennem citater fra »Mit Livs Eventyr« at lade H. C. Andersen selv fortælle om de ting, der er lagt frem. I nogle tilfælde har man benyttet citater fra breve og dagbøger.

H. C. Andersens Barndomshjem
i Munkemøllestræde

Stuen th. for indgangen

Huset var indrettet til fire lejligheder, som hver bestod af en stue og et lille køkken. I denne boede H. C. Andersen med sine forældre fra sit 2. til sit 14. år.

»Een eneste lille Stue, der næsten var opfyldt med Skomagerværkstedet, Sengen og den Slagbænk, hvori jeg sov, var Barndoms-Hjemmet, men Væggene vare behængte med Billeder, paa Dragkisten stod smukke Kopper, Glas og Nipserier og henne over Værkstedet, ved Vinduet, var en Hylde med Bøger og Viser. I det lille Kjøkken hang over Madskabet Tinrækken fuldt af Tallerkener, det lille Rum syntes mig stort og rigt, Døren selv, der i Fyldingen stod malet med Landskab, var mig dengang lige saa betydende som nu et heelt Billedgalleri! Fra Kjøkkenet kom man ad en Stige op paa Loftet, hvor der i Tagrenden, imellem vort og Naboens Huus stod en Kasse Jord med Purløg og Persille, min Moders hele Have; i mit Eventyr: Snedronningen blomstrer den endnu.«

På væggene hænger billeder fra Odense, som byen så ud omkring 1805.

Stuen tv. for indgangen

I H. C. Andersens barndomstid boede her en handskemagerfamilie med mange børn. I montren ligger minder med tilknytning til digteren:

a H. C. Andersens dåbsattest.

»I Aaret 1805 (Atten Hundrede og fem) Tirsdag den 2den April er Hans Anderssen Skomagersvends og Kones Anne Marie Andersdatters Søn Hans Christian født, hvis Hjemmedaab er confirmeret den 16de April s. A. i St. Hans Kirke. – «

»Min Fader, Hans Andersen, lod mig i Alt have min Villie, jeg havde hele hans Kjærlighed; for mig levede han! og derfor anvendte han hele sin Fritid, Søndagen, til at lave Legetøi og Billeder til mig; tidt om Aftenen læste han høit for os ... St. Hans Urter stak vi ind i Bjælkesprækkerne og af disse, eftersom de voxte, kunde vi see, om vi skulde leve længe eller kort. Grønt og Billeder pyntede vor lille Stue, som min Moder holdt reen og net, hendes Stolthed var, at Lagnerne og de smaa, korte Vinduesgardiner vare sneehvide«.

b H. C. Andersens digt »Mit Barndoms Hjem«.
Trykt i »Søndags-Posten«, 4. April 1875.

c Eilskovs boliger i Munkemøllestræde, hvor præsteenken madam Bunkeflod boede.

»I vort Nabolav boede sammen Præste-Enken Madam Bunkeflod og hendes Mands Søster; de lode mig komme ind til sig, fik Godhed for mig, og jeg var hos dem den meste Tid af Dagen; dette var det første dannede Huus, hvori jeg fandt et Hjem ... Her hørte jeg første Gang Navnet »Digter« blive udtalt og nævnet med Høiagtelse, som noget Helligt.«

d Nålepude syet af H. C. Andersen til madam Bunkeflod.

»Jeg syede ogsaa som en Festgave til Madamens Fødselsdag en hvid Silkenaalepude, den, jeg mange Aar efter, som Ældre, der har seet opbevaret.«

e Fedder Carstens og hustru, der 1810–1813 havde en drengeskole i Munkemøllestræde, hvor H. C. Andersen var elev.

»Min Moder satte mig i Hr. Carstens's Drengeskole, hvor der dog befandtes een Pige, en ganske lille, men noget ældre end jeg; vi To sluttede os strax til hinanden, hun talte om det Nyttige og Gavnlige ... Jeg var den Mindste i Skolen og derfor altid, naar de andre Drenge legede, gik Læreren Hr. Carstens med mig ved Haanden, for at jeg ikke skulde løbes omkuld; han holdt meget af mig, gav mig Kage og Blomster.«

f H. C. Andersen »Mit Livs Eventyr« 1855.
Med dedikation til Fedder Carstens.

g Brev fra H. C. Andersen til Fedder Carstens, 10. sept. 1872 i anledning af Fedder Carstens guldbryllup.

»Den kjære, gamle Lærer blev siden Telegraphbestyrer paa Thorseng; der levede han endnu for nogle Aar tilbage; man har fortalt, at den gamle Mand, idet han viste de Besøgende om, har med Smiil sagt: »ja, ja, det troer De nok ikke, jeg gamle, fattige Mand, jeg har været den første Lærer for en af vore mest bekjendte Digtere! hos mig gik i Skole H. C. Andersen.«

h Morten Hallagers »Forsøg til en Læse-Øvelse-Bog«.
Eksemplaret skal have tilhørt H. C. Andersen.

i Knud Hjallese, Grenader ved Kongens Regiment. Ved samme regiment stod H. C. Andersens fader, da han lod sig hverve som soldat.

»Krigsbegivenhederne i Tydskland, som han med Begjerlighed fulgte i Aviserne, opfyldte ham. Napoleon var hans Helt, hans Stigen forekom ham som det skjønneste Exempel til Efterlignelse. Danmark allierede sig da med Frankrige, Talen var da kun om Krig, og min Fader blev Soldat, i Haab om at komme hjem som Lieutenant, min Moder græd, Naboerne trak paa Skuldrene.«

j Munke Mølle. Fotografi ca. 1900.

»Tre store Vandhjul dreiede sig under det styrtende Vand og stode pludselig stille, naar Sluseportene bleve satte for.«

k Justitsråd Falbes have. Efter tegning af J. H. T. Hanck.

»Paa en af de store Stene, som min Moder brugte til Toe-Brædt i Aaen, stod jeg og sang i vilden Sky alle de Viser jeg kunde, og tidt var der hverken Mening eller Melodie, men egen selvlavet Sangklang, som den bedst vilde komme; Nabohaven tilhørte Etatsraad Falbe, hvis Frue er af Oehlenschlæger omtalt i hans Levnetsbeskrivelse, hun havde været Skuespillerinde og seet deilig ud som »Ida Münster«.«

l Konfirmationsattest for H. C. Andersen 1819.

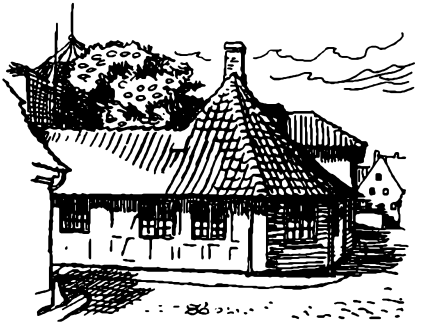
»En gammel Skrædderske forandrede min afdøde Faders Overkjole til en Confirmationsdragt for mig; jeg syntes, at jeg aldrig havde baaret en saadan Stadskjole, og for første Gang i mit Liv fik jeg Støvler; min Glæde over disse var overordentlig, kun frygtede jeg, at ikke Alle skulde see, at det var Støvler; og derfor trak jeg Skafterne op over Beenklæderne og gik saaledes op ad Kirkegulvet.«

m Skrivelse til H. C. Andersen om arv efter hans farfar 24. nov. 1823.

Arven var på 54 rdl. 80 sk.

n H. C. Andersens kvittering for arven efter hans farfar.

o Kladde til H. C. Andersens ansøgning til etatsråd Bendz i Odense om moderens optagelse i Graabrødre Hospital 1830.

H. C. Andersens Hus i
Hans Jensensstræde

Rum I

DE FØRSTE ÅR I KØBENHAVN, SKOLEGANG I SLAGELSE OG HELSINGØR 1819-27

1 Anna Margrethe Schall (1775–1852), solodanserinde ved Det kgl. Teater.

H. C. Andersen kom til København 4. sept. 1819. Dagen efter gik han til madame Schall for at overrække hende en anbefalingsskrivelse. Han dansede for hende en scene af »Cendrillon«. »Mine sælsomme Gebærder, min hele forunderlige Bevægelighed, gjorde, at Dandserinden, som hun selv mange Tider efter har sagt mig, troede, at jeg var gal og skyndte sig med at faae mig bort.«

2 Giuseppe Siboni (1780–1839), leder af Det kgl. Teaters syngeskole.

»Alle Mennesker havde jo rost min Stemme, maaske at denne Mand vilde tage sig af mig.« – »Siboni lovede, at han vilde uddanne min Stemme.«

3 Program til »Armida«. Heroisk ballet af Carl Dahlén. Opført 1. gang 12. april 1821.

»Jeg skulde her være med og være en Trold, mit eget Ansigt sad i Gabet paa en frygtelig Maske. Fru Johanne Louise Heiberg var som ganske lille Pige ogsaa med i samme Ballet, fra denne er det første Gang jeg erindrer hende, og i Programmet til Armida staaer ogsaa første Gang hendes Navn trykt ligesom mit« (jvf. navnene Petcher og Andersen). »Jeg tog Ballet Programmet med i Seng om Aftenen, laae ved Lyset og stirrede paa mit Navn.«

4 Direktionen for Det kgl. Teater meddeler H. C. Andersen afsked 1822.

»Det var just ved Skuespil-Saisonens Slutning i Mai 1822, da fik jeg fra Theaterdirectionen et andet Brev, til Underretning om, at man »entledigede« mig fra Chor- og Dandseskolen.«

5 »Dagen«, 12. juli 1822 med forhåndsomtale af »Ungdoms-Forsøg«.

»Jeg maatte skrive et Stykke for Theatret, det maatte antages, det var den eneste Frelse, den eneste Redning endnu for mig.«

6 »Ungdoms-Forsøg« 1822. H. C. Andersens første bog.

En ung Mand, der bestyrede et Bogtrykkeri for en Enke, havde givet Tilsagn om at trykke den. »Manuskriptet fik han, det skulde imidlertid ligge urørt i Trykkeriet, indtil jeg skaffede et vist Antal Subscribenter, men disse vare endnu ikke bragte tilveie.«

7 Subscriptionsindbydelse til »Ungdoms-Forsøg«.

8 »Gjenfærdet ved Palnatokes Grav«. 1827.

Af »Ungdoms-Forsøg, 1822, blev kun få eksemplarer solgt; den udkom pånyt i 1827 med et andet titelblad. Pseudonymet hentyder til William Shakespeare, Hans Christian Andersen og Walter Scott. »Det Hele er, som det jo maatte være, et høist umodent Arbeide.«

9 »Scene af Røverne i Vissenbjerg i Fyen«, trykt i »Harpen«, 9. aug. 1822.

»Da faldt det mig ind at skrive en Tragedie, indlevere den til Det kongelige Theater ... Ingen skulde kjende Forfatteren; selv opfandt jeg Handlingen«, men »Stykker der i den Grad, som dette, forraadte Mangel paa al elementær Dannelse, ønskede man ikke oftere at modtage.«

10 Det kgl. Teaters direktions anbefaling til offentlig understøttelse 13. sept. 1822.

Det overdroges finansdeputeret Jonas Collin at foretage det videre i sagen.

11 Direktionen for Universitetet og de lærde skoler til Jonas Collin.

»Den ommeldte Andersen maa nyde fri Undervisning i Slagelse lærde Skole.«

12 Brev fra biskop J. P. Mynster til Jonas Collin, 11. okt. 1822.

Biskoppen anbefaler at sætte H. C. Andersen i Slagelse lærde skole hos rektor Meisling som den, »der kan være bedst skikket til at regiere ham.«

13 Klasseinteriør med rektor Meisling i Slagelse skole. Samtidig tegning.

H. C. Andersen kom til Slagelse 26. okt. 1822. »I Skolen fik jeg Plads mellem smaa Drenge i den næst nederste Classe; thi jeg vidste aldeles Ingenting. Jeg var virkelig som en vild Fugl, der er sat i Buur.«

14 Jonas Collins regnskab for H. C. Andersen 26. okt. 1822–12. febr. 1825.

»Just Collin var det da, som inderligst tænkte paa mit Vel.«

15 Rektor Meislings kvittering for H. C. Andersens kostpenge 1. febr. 1826.

16 Simon Meisling (1787–1856), rektor for Slagelse og Helsingør skoler.

Karikaturtegning fra hans sidste år som original i København.

17 Trøstebrev til H. C. Andersen 18. juni 1825 fra Anna Leth Jürgensen.

»En værdig, gammel Kone, Moderen til vor berømte, nu afdøde Urban Jürgensen.«

18 H. C. Andersen til Jonas Collin, Slagelse 1825.

»Imidlertid fremad gik det og i enkelte Ting fortræffeligt.«

19 Blad af H. C. Andersens Karakterbog 1823.

»I Religion, Bibelhistorie og dansk Stiil fik jeg altid Udmærkelse.«

20 Blad af H. C. Andersens dagbog 4. marts–11. april 1826.

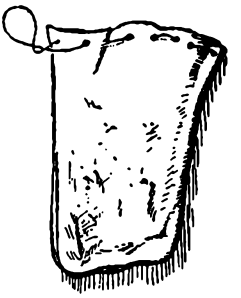
»Den ene Dag gled hen som den anden; men jo mindre man oplever, jo mere stille eensformigt Eens Liv glider hen, des snarere falder man paa at optegne og bevare det Optegnede, holde Dagbog, som det kaldes.«

21 Helsingør Latinskole. Fotografi.

Rektor Meisling blev forflyttet fra Slagelse til Helsingør, og H. C. Andersen rejste med 26. maj 1826 og boede i rektors hjem. »Det var tunge, bittre Tider; fem Fjerdingaar var jeg i Rectorens Huus i Helsingør.«

22 Blade af H. C. Andersens karakterbog fra Helsingør 1826–27.

»Mit Liv i de Dage dykker endnu i Erindringen frem i fæle Drømme.«

Rum II

STUDENTEREKSAMEN, BESØG I ODENSE, RIBORG VOIGT,
DEN FØRSTE UDENLANDSREJSE

23 »Det døende Barn«. Førstetryk »Kjøbenhavnsposten« 25. sept. 1827.

»I Helsingør bleve kun to Digte skrevne i min Skoletid, »Nytaarsnat« og »Det døende Barn«, dette, der først af alle mine Digte vandt Opmærksomhed og blev erkjendt og tidligst udbredt og oversat.«

24 »Det døende Barn« på grønlandsk, trykt i Kjøbenhavnsposten 1829.

25 Brev fra H. C. Andersen til pastor Hans Bastholm 1. aug. 1829.

»Den lærde Pastor Bastholm i Slagelse, Redacteur af den vestsjællandske Avis, levede afsluttet fra Selskabslivet, hengivende sig ganske til sine Studier.«

26 »Det døende Barn«. Manuskript bilagt brevet til Bastholm.

27 H. C. Andersens bevis for studentereksamen 1828.

Beviset underskrevet af Adam Oehlenschlæger, han »var just det Aar Decanus og rakte mig venligt Haanden til Velkomst som academisk Borger.«

28 H. C. Andersens bevis for examen philologicum & philosophicum 1829,

»hvilken jeg tog med bedste Characteer«.

29 »Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager«, udkom nytårsaften 1828,

»en humoristisk, underlig Bog, en Slags phantastisk Arabesk, der dog ganske antyder min hele Personlighed.«

30 »Hist hvor Veien slaaer en Bugt«, førstetryk i Kjøbenhavnsposten 21. aug. 1829.

31 »Kjærlighed paa Nicolai-Taarn«, opført på Det kgl. Teater 25. april 1829.

»I min Lystighed skrev jeg i de Dage, paa rimede Vers, mit første dramatiske Arbeide, den heroiske Vaudeville: »Kjærlighed paa Nicolai-Taarn eller hvad siger Parterret ... da Stykket kom paa Scenen, blev det af mine Medstuderende modtaget med Jubel.«

32 »Digte« 1830.

»Examen var nu vel overstaaet, jeg havde bedste Character; mod Julen udkom min første Samling Digte, der vandt, saavidt jeg hørte og forstod, stort Bifald hos Publicum og Critiken.«

33 Brev fra H. C. Andersen til fru M. K. Iversen 2. dec. 1837.

Fru Iversen var enke efter bogtrykker Iversen i Odense og svigermoder til adjunkt J. H. T. Hanck. I trediverne besøgte H. C. Andersen ofte dette hjem. »Her boede jeg nu hos den forstandige, kjærlige gamle Kone.«

34 Mariehøj, familien Iversens landsted ved Tollelund. Tegning af Hanck.

»Dette Sted var mig i min tidligste Barndom Idealet af et Landsted. Den lille Have var overlæsset med Indskrifter og Vers, der sagde, hvad man paa hvert Sted skulde tænke og føle.«

35 Odense. Gouachebillede af J. H. T. Hanck, 1822.

36 Blomster, som H. C. Andersen gav Riborg Voigt på Dyreborg 7. aug. 1830, og digte af H. C. Andersen til Riborg Voigt, trykt i »Phantasier og Skizzer«.

Hun var datter af agent Voigt i Faaborg, hvem Andersen besøgte i sommeren 1830. »Hun anede maaskee ikke engang, hvor dyb min Følelse var, hvilken Indvirkning den havde paa mig.«

37 Skindpung, der har tilhørt H. C. Andersen, og som indeholdt Riborg Voigts afskedsbrev til ham.

38 Subskriptionsindbydelse til »Phantasier og Skizzer«.

Påskrift af H. C. Andersen: »Anbefales Hr. Fuldmægtig, Justitsraad Johansen, thi endnu har jeg 1 Subscribent fra min Fødebye, hvorimod de andre Byer som glæder mig, ret tager sig af mine Arbeider, venskabeligst Andersen.«

39 Brev fra H. C. Andersen til Henriette Hanck 1830

med omtale af forholdet til Riborg Voigt. »Henriette optraadte siden i en ældre Alder med de to Noveller »Tante Anna« og »En Skribentindes Datter«.

40 »Phantasier og Skizzer« 1831.

Det ene eksemplar har tilhørt H. C. Ørsted, hvem bogen var dediceret, det andet har tilhørt Riborg Voigt.

41 »Skyggebilleder af en Reise til Harzen og det sachsiske Schweiz« udkom 19. sept. 1831.

»Collin mente, at det vilde være mig godt, om jeg gjorde en lille Reise, om jeg, selv kun for nogle faa Uger, fik Leilighed til at tumle mig mellem Fremmede.« Rejsen varede fra 16. maj til 24. juni.

42 »Vignetter til danske Digtere«, 1832. Udkom 24. dec. 1831,

»hvori jeg i nogle faa Linier søgte at charactisere det Dygtige hos hver af de levende og afdøde Forfattere«.

43 »Fastelavnsspil eller Erindring om danske og norske Forfattere. Supplement til H. C. Andersens Vignetter«, af smædeskriveren Mathias Winther.

»Mine Vignetter bleve efterlignede, men Critiken fandt det ikke passende at omtale dem, ikke et venligt Ord, ikke en eneste mild Draabe sendtes mig.«

44 Brev fra H. C. Andersen til kammerraadinde Bang på Nørager 31. aug. 1832.

H. C. Andersen var gæst på Nørager i august 1832.

Rum III

PORTRÆTTER AF H. C. ANDERSEN

Rum IV

H. C. ANDERSEN OG DET COLLINSKE HUS

45 Brev fra H. C. Andersen til den 2-årige Viggo Drewsen 26. juni 1832.

»Collins Datterson, Viggo Drewsen, han, som jeg havde dandset med paa mine Arme, da han var Barn, og sjunget til en af mine nu meest kjendte Sange »Lille Viggo«.

46 Fødselsdagsdigt af H. C. Andersen til Ingeborg Drewsen, f. Collin (1804–1877).

»Collins ældste Datter, Fru Ingeborg Drewsen, var med sit kjække Lune, sit Vid og Humor, især af en stor Indvirkning.«

47 Jonas Collin (1776–1861), finansdeputeret, gehejmekonferensraad. Plade til kobberstik efter maleri af W. Marstrand, stukket af E. C. W. Eckersberg.

»Ingen har mere hjerteligt deelt hver af mine Sorger, end han og følt for mig, som var jeg et af hans egne Børn.«

48 H. C. Andersens »Digte« 1830 var dediceret Jonas Collin.

49 Edvard Collin (1808–1886), assessor, senere departementschef i Finansministeriet.

50 Brev fra Jonas Collins ældste søn, Edvard Collin til H. C. Andersen, 22. juni 1875.

»I det practiske Liv stillede han sig virksom ved min Side, lige fra Hjelpen i de latinske Stile for Artium til igjennem Aaringer al Ordnen med Forlægger og Bogtrykker, ja selv Correcturlæsningen.«

51 Nytaarsvers for det collinske Hus.

»I Kjøbenhavn var allerede da, som til den seneste Tid, Collins Hus blevet mig »Hjemmets Hjem«.«

52 Brev fra H. C. Andersen til Louise Collin (1813–1898), *Jonas Collins yngste datter, hvem H. C. Andersen på den tid sværmede for. Hun blev 1840 gift med auditør W. Lind.*

53 Brev fra H. C. Andersen til Louise Collin 8. sept. 1832.

54 Brev fra H. C. Andersen til Louise Collin, Rom 2. april 1846.

55 Charles Dickens: The Battle of Life.

Dedikation fra H. C. Andersen til Louise Lind, f. Collin.

56 »Den store Bastian« med dedikation fra H. C. Andersen til Louise Linds børn.

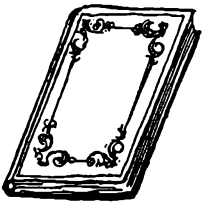
57 H. C. Andersens saks.

Augusta Collin til H. C. Andersen 1841: »Fra Hialmar og Edgar maa jeg hilse, de glæde sig saa meget til Deres Hjemkomst og spørge mig næsten hver Dag, hvornaar det saa er? om Andersen saa ikke igjen fortæller dem Eventyr og klipper ud til dem; jeg tænker De faaer Deres Plage med dem.«

58 Billedbog klippet og klistret af H. C. Andersen til Agnete Lind.

59 Billedbog klippet og klistret af H. C. Andersen til Agnete Lind.

60 Gyngestol klippet af H. C. Andersen.

Rum V

DEN FØRSTE ITALIENSREJSE 1833–34, DE FØRSTE ROMANER OG EVENTYR

61 Hefte med tegninger af H. C. Andersen til syngemester ved Det kgl. Teater Ludvig Zincks søn Otto.

H. C. Andersen spiste 1830–33 hver torsdag til middag hos Ludvig Zinck. »Fra slutningen af 1828 til 1839 maatte jeg ernære mig ved, hvad jeg kunde fortjene ved at skrive.«

62 Ravnen. Opera med musik af J. P. E. Hartmann, opført 1. gang på Det kgl. Teater 29. okt. 1832.

»Jeg oversatte da et Par Stykker for Det kgl. Theater ... Min Text til »Ravnen« er uden Friskhed og Lyrik.«

63 Bruden fra Lammermoor. Originalt, romantisk Syngestykke. Opført 1. Gang på Det kgl. Teater 5. maj 1832.

»For en anden ung Componist, Concertmester J. Bredal, behandlede jeg Walter Scotts Roman »Bruden fra Lammermoor«. Begge Operaer kom paa Scenen, men jeg udsattes, især ved den sidstnævnte ... for den meest skaanselløse Critik.«

64 »[illegible]onningen paa 16 Aar«. Opført 1. gang på Det kgl. Teater 29. marts 1833.

65 »Aarets tolv Maaneder« udkom 18. dec. 1832 og var tilegnet kongen.

»Bogen, der senere af Critiken er bleven omtalt som en Bog, der indeholder flere af mine bedste lyriske Digte, men dengang blev den almindelig forkastet og sparket til.«

66 Ansøgning af 7. dec. 1832 til kongen om rejseunderstøttelse.

»Den almindelige Mening var, at jeg havde culmineret; skulde jeg derfor komme til at reise, da maatte det skee nu; jeg følte, hvad siden er bleven erkjendt, at Reiselivet har været mig den bedste Dannelses Skole.«

67 Le Locle i Jurabjergene. Tegning af H. C. Andersen, der opholdt sig her 25. august til 14. september 1833 på vej til Italien.

»Her var det jeg fandt et velsignet Hjem hos gode, kjære Mennesker, Familien Houriet; Manden var Svoger til vor afdøde, dygtige Urban Jürgensen.«

68 »Agnete og Havmanden«. Dramatisk Digt. 1834.

»Langt fra Paris, høit oppe paa Jurabjergene, i en nordisk Natur, mellem sorte, dødstille Granskove, er Agnete født ... Det hele blev koldt modtaget.«

69 Familien Houriets Hus i Le Locle, hvor H. C. Andersen skrev Agnete og Havmanden.

»Som en kjær Slægtning blev jeg modtaget, her var ikke Tale om at være i Pension.«

70 »De skjæve Taarne i Bologna«. Tegning af H. C. Andersen.

»Jeg er blevet en heel Tegner og Kunstnerne opmuntrer mig alle for mit gode Øie; i alle Tilfælde ere mine mange Skizzer (alt over 100) mig en Skat, som jeg selv vil have megen Glæde af hjemme. Gid jeg havde lært at tegne.«

71 Blomster plukkede af H. C. Andersen ved Nemi-Søen 25. oktober 1833.

»Hvor deiligt at dvæle her, aande Italiens Luft, høre fortælle om Festen her og Folkelivet; hver Vandredag var et deiligt Eventyr.«

72 »En Liig-Procession forbi mine Vinduer i Rom den 28. December 1833.«

»Vi saae Begravelse, med Liget ubedækket paa Baaren, hvor Aftenrøden skinnede paa de hvide Kinder.«

73 Brev fra H. C. Andersen til Henriette Hanck, Neapel 10. marts 1834.

74 »Udsigt til Peters Kuppelen fra Monte Mario 26. jan. 1834.« Tegning af H. C. Andersen.

75 Blomst fra templerne ved Pæstum.

»Der saae jeg en fattig, blind Pige, hun var i Pjalter, men et Skjønheds-Billede, en levendegjort Billedstøtte, næsten Barn endnu; hun heftede nogle blaa Violer i sit kulsorte Haar, det var hendes eneste Pynt ... I Lara lever Erindringen om hende.«

76 Violer.

»Violer, givet mig af den blinde Pige i Pæstum.«

77 »Improvisatoren«, påbegyndt i Rom 27. dec. 1833, udkom 9. april 1835.

Opsldet, hvor den blinde pige i Pæstum omtales. »Min Sjæl var opfyldt af Italiens Natur og dets Folkeliv, efter det Land følte jeg Hjemvee ... og ganske improvisatorisk fremsked en Digtning.«

78 »Improvisatoren«; første tyske udgave.

»Bogen blev strax af Professor Kruse oversat paa Tydsk ... Fra Tydskland lød den første stærke Erkjendelse, og jeg bøiede mig som en Syg, efter Solskinnet, taknemmelig glad.«

79 »Piazza del Trinita med Michel Angelos Hus, Florents 11. April 1834.« Tegning af H. C. Andersen.

»Og hjemad gik det. Foraaret fulgte med, det prangede her med Laurbærtræer i Blomster.«

80 »Eventyr fortalte for Børn«, I–III.
Originaludgave 1835–37. 1. hefte udkom 8. maj 1835.

»Kun faa Maaneder efter at »Improvisatoren« kom ud traadte jeg op med det første Hefte af mine Eventyr; men man maa ikke troe, at disse bleve øieblikkelig vel modtagne.«

81 Billedbog klippet og klistret til Agnete Lind af H. C. Andersen.

Indklæbet det meget sjældne originale omslag til de første eventyr.

82 »Den lille Havfrue«. Originalmanuskript.
Trykt i »Eventyr fortalte for Børn« III hefte, 1837.

»Ved dette Eventyr især blev Opmærksomheden vakt, denne tiltog ved de følgende Hefter, hver Juletid udkom eet og snart hørte det næsten til, at paa et Juletræ maatte mine Eventyr ikke savnes.«

83 »Kejserens nye Klæder«. Originalmanuskript. Trykt i »Eventyr fortalte for Børn« III Hefte, 1837.

Bemærk H. C. Andersens geniale ændring af slutningen, hvor det oprindeligt hed: »Den Dragt maa jeg rigtig have paa hver Gang jeg gaaer i Procession eller træder op i Folkeforsamling!« sagde Keiseren; og hele Byen talte om hans prægtige nye Klæder.« Den ændrede og endelige slutning: »Men han har jo ikke noget paa!« sagde et lille Barn. »Herre Gud hør den uskyldiges Røst!« sagde Faderen, og den ene hvidskede til den anden hvad Barnet sagde. Men han har jo ikke noget paa! raabte tilsidst hele Folket, det krøb i Keiseren, men han tænkte som saa, nu maa jeg holde Processionen ud, og Kammerherrerne holdt paa Slæbet, som der ikke var.«

84 »Märchen und Erzählungen für Kinder.« Første tyske udgave 1839.

85 »Nye Eventyr for Børn«, 1844.

Med dedikation »Fire fattige Smaa bede om Mathilde Ørsteds Beskyttelse. At de ere værdige Trængende bevidner H. C. Andersen.«
»Børnene morede sig meest ved, hvad jeg vil kalde Staffagen, den Ældre interesserede sig derimod ved den dybere Idee.«

86 »O. T.«. Originaludgave 1836.

»Der var hos mig en aandelig Trang til at producere, og jeg troede i Romanen at have fundet mit rette Element ... Mange syntes godt om O. T., især H. C. Ørsted, der havde stor Sands for det komiske Element.«

87 »Kun en Spillemand«. Originaludgave 1837.

Bogen »der saa ganske er en aandig Blomst, fremsprungen af det Tryk, jeg led i denne mægtige Kamp mellem min Digternatur og den alfor haarde Omgivelse.«

88 »Skilles og mødes«. To vaudeviller, opført 1. gang på Det kgl. Teater 16. april 1836.

»Theatret var det Sted, hvor det betalte sig bedst at faae en Digtning frem, og uden Penge kan man ikke leve.«

89 Kong Frederik VI på dødslejet. Kobberstik med sørgedigt af H. C. Andersen.

»Sørgebudskabet lød, at denne Morgen (3. Dec. 1839) var Kong Frederik den Sjette død. Fra Amalienborg Slots Altan forkyndtes det og for Christian den Ottende lød et Hurra.«

Rum VI

ORIENTREJSEN, BERTEL THORVALDSEN, WEIMAR
OG AUGUSTENBORG

---

90 »Mulatten«, romantisk drama, opført 1. gang på Det kgl. Teater 3. febr. 1840.

»Det var et fremmed Stof, en rig dramatisk Handling laae deri ... Stykket blev godt spilt og modtaget med det meest jublende Bifald.« Indtil 11. marts 1848 opførtes det 21 gange.

91 »Maurerpigen«, tragedie, opført 1. gang på Det kgl. Teater 18. december 1840. Opslået på fortalen.

»Hjemmet blev mig uhyggeligt ... I denne Stemning skrev jeg til »Maurerpigen« en Fortale, der altfor tydeligt viser mit syge Sind.«

92 H. C. Andersens tyrkiske rejsepas fra orientrejsen 1840–41.

»Det var i October 1840. Jeg vilde for anden Gang til Italien og derfra til Grækenland og Constantinopel, en Reise jeg paa min Maade fortalte i »En Digters Bazar«.« – Rejsen gik gennem Tyskland, Italien, Grækenland, Konstantinopel, ad Donau til Wien, over Prag og gennem Tyskland tilbage. Den varede fra 31. okt. 1840 til 22. juli 1841.

93 »Pashaen fra Orsovas Besøg i vor Qvarantaine den 15. Mai 1841.« Tegning af H. C. Andersen.

»Ved Gammel Orsova forestod Qvarantainen; Bygningen var kun indrettet til at tage mod Walachiske Bønder«.

94 Det kejserligt privilegerede dampskib »Maria Anna«, der besejlede Donau.

»da Dampskibet igjen optog os, overfyldtes dette i en saadan Grad, at man neppe kunde røre sig; det var det største Marked i Pesth, Alle strømmede derhen; det var en besværlig søvnløs lang Tour, men frembød Skuet af det ungarske Folkeliv ... een og tyve Dage ialt havde vi været paa Donaufloden.«

95 »En Digters Bazar«. Originaludgave 1842.

»Paa Tydsk er senere kommen flere Udgaver af denne Bog, ligesom den ogsaa findes paa Svensk og i en særdeles smuk Udgave paa Engelsk.«

96 Slipsnål købt af H. C. Andersen under opholdet i Neapel 1840.

97 Digt af H. C. Andersen til Thorvaldsen ved hans første besøg i Studenterforeningen 1838.

»I Studenterforeningen blev Thorvaldsen optaget som Æresmedlem, ogsaa jeg skrev ved denne Leilighed en Sang, der blev optagen med Jubel og hører nu til de af mine Digte, man synes at erindre.«

98 H. C. Andersens digt ved Thorvaldsens jordefærd 30. marts 1844.

»Et »Sov vel« jeg havde skrevet, og som ogsaa Hartmann havde givet Musik til, blev af Studenter afsjunget ved Thorvaldsens Kiste.«

99 H. C. Andersens strid med studenterforeningen 1844.

Brev fra studenterforeningen 21. april 1844 og H. C. Andersens svar 22. april.

100 H. C. Andersens anbefalingsbrev til Ludwig Tieck 26. maj 1845 for kritikeren P. L. Møller.

»Det var den aandfulde P. L. Møller, som her i Danmark varmt og levende udtalte sig om Eventyrene.«

101 »Nye Eventyr«. Originaludgave 1846.

»Om mine »Eventyr« taltes godt hjemme og ude, og derved efterhaanden vandt jeg Kræfter til at modstaae de Krænkelser, der kunde komme, jeg havde faaet fast Fod.«

102 H. C. Andersens udnævnelse til ridder af den preussiske, røde ørn, 3. klasse 1846.

»Sligt Hæderstegn glæder enhver, der faaer det, jeg tilstaaer ærligt, at jeg i høi Grad følte mig glad derved.«

103 H. C. Andersens brev til arvestorhertug Carl Alexander af Sachsen-Weimar, 2. april 1846. Koncept.

H. C. Andersen besøgte arvestorhertugen første gang 1844. »Skal man i længere Tid føle sig lykkelig ved et Hof, da maa Stjernen glemmes for Hjertet, der slaaer bag den; eet af de ædleste og bedste, der slaaer, eier Carl Alexander af Sachsen-Weimar.«

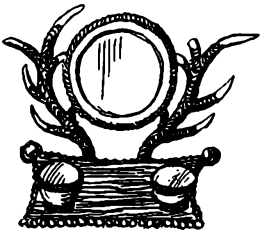
104 Buksbomblade plukkede i Weimar ved Goethes yndlingsbænk 23. aug. 1832.

Skænket H. C. Andersen af Otto Müller.

105 Manuskript til »Schleswig-Holstein meerumschlungen« af forfatteren M. F. Chemnitz og skænket H. C. Andersen under dennes ophold hos hertugen af Augustenborg 23. sept. 1844.

»Jeg saae da paa Augustenborg kun venlige, glade Mennesker, et lykkeligt Familieliv, fandt Alt saa dansk og syntes her hvilede en Fredens Aand over dette smukke Sted.«

Rum VII

H. C. ANDERSEN I SVERIGE OG ENGLAND, GÆST PÅ DANSKE HERREGÅRDE

106 Kontrakt mellem den danskfødte forlægger C. B. Lorck i Leipzig og H. C. Andersen, Leipzig 19. febr. 1846 om en udgave af H. C. Andersens skrifter.

107 C. B. Lorck (1814–1905), forlægger i Leipzig.
»Jeg sluttede mig til min Landsmand, og vi have begge havt Gavn og Glæde af Foretagendet.«

108 Brev fra H. C. Andersen til C. B. Lorck, 25. april 1847 om Vilh. Pedersen hvem H. C. Andersen anbefaler som illustrator af eventyrene.

109 Vilh. Pedersens originaltegninger til »Snedronningen« og »Den standhaftige Tinsoldat«.
H. C. Andersens Hus ejer de fleste af disse tegninger, der blev udført til den første samlede, tyske udgave af H. C. Andersens værker.

110 Bind af den første, samlede tyske udgave, der kom hos C. B. Lorck i Leipzig, 1847 ff.

111 H. C. Andersen, daguerreotypi ca. 1850.
I brev 5. febr. 1839 skrev H. C. Andersen til Chr. Hoegh-Guldberg: »Hvad siger De til Daguerres Opfindelse? Jeg er henrykt derover, hvor let vil man nu ikke kunde forskaffe sig Aftryk af de berømteste Statuer, Billeder af Landenes skjønneste Steder!«

112 Jenny Lind (1820–1887), svensk sangerinde, daguerreotypi.

H. C. Andersen traf hende første gang 1840 i København. »Paa Scenen var hun den store Kunstnerinde, der overstraalede hele sin Omgivelse, hjemme i sin Stue en bly, ung Pige med hele Barnets Sind og Fromhed.«

113 Brev fra H. C. Andersen til Jonna Drewsen 27. dec. 1845.

Brevet omhandler samværet i Berlin med Jenny Lind.

114 Nipsspejl foræret H. C. Andersen af Jenny Lind.

»Ingen Bøger, ingen Personer have bedre og mere forædlende, for en Tid, virket ind paa mig som Digter end Jenny Lind.«

115 Brev fra maleren J. V. Gertner til H. C. Andersen 17. okt. 1845.

Anmodning om introduktion til Jenny Lind, der var i København 25. sept. til 22. okt. 1845. »Enthusiasmen var utrolig og almindelig, Rygtets Glorie gjør jo, at Geniet bliver anskueligt for Alle.«

116 Teske foræret H. C. Andersen af den svenske forfatterinde Fredrika Bremer (1801–1865).

De mødtes første gang på Andersens rejse i Sverige 1837. »Hun er en ædel Qvinde, Religionens store, trøstende Sandheder, det Poetiske i Livets stille Enkeltheder have dybt gjennemtrængt hende, og hun eier en Genius til at udtale det.«

117 Græsstraa plukkede på Sverigesrejsen ved Fahlun 6. juli 1849 og »bundet prophetisk om Seiren«.

»I Haven hos Landshøvdingen i Fahlun sad en Kreds af unge Piger, de toge spøgende fire Græsstraa i Haanden og bandt disse Enderne to og to sammen; hvor det da lykkedes, at alle fire Straa danne et sammenhængende Heelt, der, efter Folketroen, bliver det opfyldt, hvad Den tænkte paa, som bandt dem.« Jvf. skildringen på den opslåede side af »I Sverrig«.

118 »I Sverrig«, originaludgave, udkom 19. maj 1851.

H. C. Andersens rejse til Sverige fandt sted 17. maj-15. aug. 1849. »Min vistnok meest gjennemarbeidede Bog »I Sverrig« giver det aandige Resultat af denne Reise.«

119 Brev fra H. C. Ørsted til professor G. Vrolik (1775–1859) i Amsterdam 12. maj 1847.

På vej til England var H. C. Andersen i Holland 13.–22. juni. »H. C. Ørsted havde givet mig et Brev med til Professor Vrolik i Amsterdam, og ved ham indførtes jeg hos den bekjendte hollandske Digter van Lennep.«

120 Hæklet pung af grøn silke, som H. C. Ørsteds frue og datter forærede H. C. Andersen før rejsen til England.

121 Charles Dickens: »A Christmas Carrol«. Originaludgave med dedikation til H. C. Andersen, juli 1847, skænket ham under opholdet i England, der strakte sig fra 22. juni til 31. august.

Dickens bragte »mig alle sine Værker, den smukke illustrerede Udgave, og havde foran i hvert Bind hædret mig ved at skrive: »Hans Christian Andersen from his friend and admirer Charles Dickens«.

122 Indbydelse fra Dickens til H. C. Andersen 30. aug. 1847.

»I Royal Oak laae Brev fra Dickens, han boede omtrent en dansk Miil derfra i Broadstairs, og han og hans Kone ventede mig til Middag, jeg tog en Vogn og jog afsted til den lille Stad tæt ved Havet.«

123 Side af »Punch« 10 jan. 1857 med hyldest til H. C. Andersen.

124 Blade fra Dickens have plukket af H. C. Andersen ved hans landsted Gadshill under det andet Englandsophold, der varede fra 11. juni–15. juli 1857.

»Dickens var nu i sin Manddoms bedste Alder, i sit femogfyrgetyvende Aar, saa ungdommelig, livfuld, veltalende og rig paa Humor, der gjennemstraaledes af den varmeste Hjertelighed.«

125 Brev fra H. C. Andersen til Mathilde Ørsted, 18. juni 1857 om opholdet hos Charles Dickens.

»Hvor afvexlende og rigt end Livet var inde i London, jeg var dog altid glad ved at naae igjen det egentlige Hjem i Gadshill. Der var saa hyggeligt i den lille Stue om Klaveret, hvor Dickens med Hustru og Gjæster sad i Kreds.«

126 »Kunstens Dannevirke«. Forspil til Det kgl. Teaters hundredårsfest 18. dec. 1848.

»Heiberg og Conferentsraad Collin vare enige om at overdrage mig at skrive Forspillet til denne Fest ... Det blev Festaftenen optaget med stærkt Bifald; men det blev givet Abonnenterne rundt, at det var et Misgreb.«

127 Brev fra Jonas Collin til H. C. Andersen 24. dec. 1848 om førsteopførelsen af »Kunstens Dannevirke«.

Stykket opførtes otte gange; ved den anden opførelse 20. dec. var modtagelsen »særdeles lunken« (A.s dagbog), og bladanmeldelserne ret kritiske.

128 Brev fra Jonas Collin til chefen for Det kgl. Teater J. G. Levetzau 10. jan. 1849 om honoraret for »Kunstens Dannevirke«.

129 Mindedigt af H. C. Andersen over oberst Frederik Læssøe, falden 25. juni 1850. Digtet trykt første gang i »Fædrelandet« 31. juli 1850.

»Oberst Læssøe, veed De var en Ven af mig; jeg har kjendt ham, fra han var ung Cadet, og altid følt, der maatte blive noget Dygtigt af ham; hans Forstand var uendelig klar, hans Villie saa fast, og dertil kom Kundskaber og høi Dannelse.«

130 »I Danmark er jeg født«. Manuskript.

Trykt første gang i »Fædrelandet«, 5. marts 1850.

131 H. C. Andersens skitser til udsmykning af et telt i Glorup park ved festen for de hjemvendte soldater 7. juli 1851.

»Paa begge Sider af et stort Bassin I Haven strække sig to lange Lindealleer, i den ene lod jeg reise et Telt paa halvtredsindstyve Alen i Længden, sexten i Bredden og ti i Høiden. Alleens Træer tjente som Colonner, Stammerne bleve omviklede med skinnende rødt Damask, der eengang havde været Tapeter, og nu længe ligget henkastet i en Krog; Capitælerne dannedes af brogede Skjolde og store Blomsterkoste. Et Rapsseil tjente til Tag, men under det svævede fra Salens Midtpunkt til alle Sider et Loft, virket af Guirlander og Dannebrogs-Skjolde ... og øverst i Salen, mellem blomstrende Forglemmigei, to Vaser med Blus og Sørgeflor; smaa sorte Skjolde bare Navnene paa den først- og sidstfaldne Hegermann-Lindencrone og Dalgas; to andre havde Indskriften Landsoldaten.«

132 Sang af H. C. Andersen ved Jonna Drewsens og Henrik Stampes bryllup 2. febr. 1850.

Jonna Drewsen var datter af Adolph Drewsen og Louise Collin. Baron Henrik Stampe havde fået gården Christinelund under Nyse i forpagtning, og her var H. C. Andersen jævnlig gæst.

133 »I Sverrig« 1851 med dedikation til Jonna Stampe 25. maj 1851.

134 Brev fra H. C. Andersen til Jonna Stampe 15. dec. 1852.

135 Grevinde Mimi Holstein-Holsteinborg, f. Zahrtmann (1830–1876).

»Faa har saa udelukkende haft Blikket aabent for hans Karakters store og gode Sider og set bort fra hans mange Skrøbeligheder og Svagheder«. Fra 1856 kom H. C. Andersen på Holsteinborg. »Hvad Besøgenes Antal angaar – 15 – kommer Holsteinborg som Nr. 3 i Rækken blandt de Godser, der husede Eventyrdigteren som Gæst«. (H. Topsøe-Jensen.)

136 Julehilsen, skreven af H. C. Andersen på Holsteinborg til Benedicte Paludan-Müller.

137 Vifte med sentenser af H. C. Andersen, har tilhørt grevinde Wanda Danneskiold-Samsøe, f. Zahrtmann.

138 Vifte med sentenser af H. C. Andersen 1868.

Viften har tilhørt Anna Raasløff, der i 1868 oversatte H. C. Andersens nyeste eventyr til det amerikanske »The Riverside Magazine«.

139 Vifte med sentenser af H. C. Andersen,

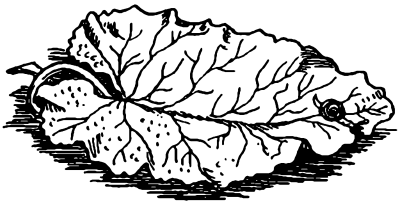
foræret Louise Drewsen kort før H. C. Andersens død. Han vilde have skrevet på alle viftens blade, men kræfterne svigtede ham.

140 Buketholder klippet af H. C. Andersen på Bregentved hos grev A. W. Moltke.

»Den Gjestfrihed, jeg her har fundet, det lykkelige Huusliv, jeg her har levet ind i, har kastet Solskin i mit Liv.«

141 Klipninger af H. C. Andersen.

Juletræspynt til H. C. Ørsteds hjem.

Østhallen

MIT LIVS EVENTYR, H. C. ANDERSEN UDE OG HJEMME,
DE SIDSTE ÅR

142 »Das Märchen meines Lebens ohne Dichtung«, 1847.

H. C. Andersen havde forpligtet sig til at indlede den tyske samlede udgave af sine skrifter med en selvbiografi. »I Rom, ved Neapels Bugt og inde i Pyrenæerne skrev og endte jeg de første Gang nedskrevne Livsbilleder, der skulde belyse mine Skrifter i den tydske Udgave; i Breve gik Ark for Ark til Kjøbenhavn, hvor en af mine dygtigste Venner havde fri Haand over det Nedskrevne og efter at have læst samme, sendte det til min Boghandler i Leipzig, og ikke et Blad forkom paa den lange Reise.« – Bogen udkom først på dansk i 1942, udgivet af H. Topsøe-Jensen.

143 »The Story of my Life«, 1847.

Den engelske oversættelse ved Mary Howitt udkom 2. juli 1847 på brødrene Longmanns forlag i London. »En Lykkestjerne lyser over mig, Tusinde fortjente den vel bedre end jeg, selv begriber jeg tidt ikke hvorfor just jeg fik saa megen Glæde fremfor Utallige!« (Af slutningsordene i »The Story of my Life«).

144 »Mit Livs Eventyr«, originalmanuskript, påbegyndt 1853.

»Jeg vilde give ikke den tidligere Skizze, men den hele friske fulde Erindring af hvad jeg levende følte og vandt!«

145 »Mit Livs Eventyr«. Originaludgave 1855.

»Med den danske Udgave af mine »samlede Skrifter« fulgte »mit Livs Eventyr«, sluttet paa min halvtredsindstyvende Fødselsdag d. 2den April 1855«. Bogen udkom 6. juli 1855.

146 »Mit Livs Eventyr«. Originaludgave 1855.

Eksemplaret har tilhørt forfatteren Sophus Michaëlis, der fik den overrakt som flidspræmie af Odense skolevæsen.

147 Hyldestdigt til H. C. Andersen, Hjørring 10. aug. 1859.

»Sommertiden kaldte mig til Jylland, Danmarks meest maleriske Deel«. Han rejste til Silkeborg 20. juni, derfra til Nørre Vosborg, Lemvig, Aalborg, Børglum Kloster, Hjørring, hvortil han kom 10. august. »Træt om Aftenen vilde jeg tidligt tilsengs, men Værten i Gjestgivergaarden betroede mig i al Hemmelighed, at jeg vilde faae Besøg ud paa Aftenen; flere Damer og Herrer kom at hilse paa mig. Haven skulde illumineres. – Ud paa Aftenen kom virkelig en Deputation. Jeg blev ført ned i Haven, hvor jeg modtoges med en smuk Sang.«

148 Blomsterbuket fra Frederikshavn 19. aug. 1859.

Rejsen gik videre over Frederikshavn til Skagen, derfra tilbage over Aalborg og Viborg. På vejen mellem Randers og Viborg skrev han »Jylland mellem tvende Have« (28. august), og efter ophold i Silkeborg og Kolding vendte han tilbage til København 13. september.

149 Brev til H. C. Andersen fra Anna Achard 5. sept. 1860.

I tiden 30. maj til begyndelsen af oktober var H. C. Andersen på rejse i Tyskland og Schweiz. Han opholdt sig i Genève 26. august til 16. september. »En god Pension hos Madame Achard i Genf var anbefalet mig; jeg fik Værelse ud til Søen, havde elskværdig Omgang af Franske og Amerikanere, Venner og Bekjendte fandt jeg snart i Byen.«

150 »I Spanien«. Originaludgave 1863.

Fra 23. juli 1862 til april 1863 var H. C. Andersen på rejse i Tyskland, Schweiz, Spanien, Nordafrika, Frankrig. Opholdet i Spanien varede fra 6. sept. til 22. december. »Hvad jeg saae, følte og fornam har jeg nedskrevet, givet og betitlet: »I Spanien«.

151 Blomster fra Granada.

H. C. Andersen opholdt sig her 6.–21. oktober. »Den niende Oktober holdt Dronningen sit Indtog i Granada. Her har neppe siden Isabella den Førstes Tid udfoldet sig en Pragt som denne. Sex Nætter og Dage var Granada tilvisse Eventyrets By. Kirkeklokkerne ringede, Zigeunerne dandsede med Kastagnetter og underlige Strænge-Instrumenter gjennem Gaderne.«

152 Blomster fra Alhambra.

»Her var en Rosenduft som i Digtningerne fra hiin gamle Tid, de klare Vande styrtede endnu med den samme Rislen og Brusen, de ældgamle, mægtige Cypresser, stumme Vidner til hvad Sagn og Sange melde, stode med friske Grene i den solbelyste Luft, jeg aandede.«

153 Jacobo Zobel de Zangroniz (1842–1896), spansk arkæolog.

»en af de elskværdigste, utrættelig under mit Ophold her, i at være mig til Tjeneste, Jacobo Zobel de Zangroniz fra Manila. Jeg sender ham her, om han seer dette Skrevne, min Hilsen og Tak.«

154 Brev til H. C. Andersen fra José Larramendi.

»Fra min Landsmand i Barcelona, Hr. Schierbeck, bragte jeg Brev til hans spanske Svoger, Oberst Don José Larramendi, en livlig, elskværdig Mand, utrættelig i at være Collin og mig til Tjeneste.«

155 Andreas Ludvig Brandt (1820–1882) og hustru Petronella Deborah Brandt, dansk grosserer i Amsterdam, i hvis hjem H. C. Andersen boede 10. februar til 14. marts 1866.

»Paa Banegaarden i Amsterdam modtoge mig Brødrene Brandt, og førte mig til mit nye Hjem hos den ældste af Brødrene. Det var et stort, smukt Huus med Have og Træer udenfor mod Kanalen i Heerengracht bij de Huidenstraat, i den pynteligste Deel af Byen.«

156 H. C. Andersens eventyr i versificeret hollandsk udgave af ten Kate (1819–1889).

Skænket H. C. Andersen 1869 af ten Kate, hvem H. C. Andersen traf under opholdet i Holland 6. febr. til 23. marts 1866. »Ved mit tidligere Besøg i Holland saae jeg ikke ten Kate, denne maaskee Landets betydeligste Digter; nu skulde vi mødes og blive Venner.«

157 Odense Kommunalbestyrelses skrivelse til H. C. Andersen 23. nov. 1867, at man har valgt ham til æresborger i hans fødeby og indbyder ham til at komme til Odense 6. dec. for at modtage »det i denne Anledning udfærdigede Borgerbrev«.

158 H. C. Andersens takkeskrivelse til Odense Kommunalbestyrelse 25. nov. 1867.

159 H. C. Andersens diplom som æresborger i Odense.

Efter overrækkelsen af brevet udtalte H. C. Andersen bl. a. »Den store Æresbeviisning, som min Fodeby forunder mig, overvælder og lofter mig. Jeg maa tænke paa Øhlenschlægers Aladdin, som, da han ved den vidunderlige Lampe havde reist sit herlige Slot, traadte hen til Vinduet og sagde: »Dernede gik jeg som en fattig Dreng.« Ogsaa mig har Gud forundt en saadan Aandens Lampe, Poesien, og naar den lyste ud over Landene, og naar man der glædede sig ved den og gav den Erkjendelse, sagde, at den lyste fra Danmark, da bankede mit Hjerte i Glæde.«

160 Regnskabsbog for H. C. Andersens rejse 1866.

161 »Dryaden«. Originaludgave 1868.

Fra 15. april til 9. maj 1867 var H. C. Andersen i Paris for at se verdensudstillingen. »Verdens-Udstillingen i Paris var netop blevet aabnet. Folk fra alle Verdens Lande strømmede derhen. »Fata Morganas« Slot var reist paa Marsmarkens Sandslette, denne selv forvandlet i den skjønneste Have. Jeg maatte derhen; see Eventyr-Synet i vor Tid.« – Rejsen inspirerede ham til eventyret »Dryaden«, der blev påbegyndt i maj 1868 og udkom 5. dec. 1868.

162 Brev fra en østrigsk pige til H. C. Andersen 23. jan. 1869.

163 Brev fra H. C. Andersen til Georg Brandes 1869.

Brevet er svar på et brev fra Brandes 10. juli, hvori det hed bl. a. »De er den Skribent af alle, som har gjort Kritiken mest Uret, understøttet af alle vulgære Fordomme imod den, bragt den i Ringeagt og Vanry«, og bebuder, at han vil begynde en række artikler om eventyrene.

164 Fotografi foræret Georg Brandes fra H. C. Andersen.

165 Breve fra H. C. Andersen til Mary Livingstone 19. jan. 1869 og 25. maj 1871.

Mary Livingstone var datter af den engelske opdagelsesrejsende David Livingstone (1813–1873), og brevene er skrevet til Mary under hendes faders sidste, store Afrikarejse 1865–1873.

166 Fotografier af Mary Livingstone.

167 Brev fra Abigail Tompkins til H. C. Andersen 20. juni 1874 med vedlagt Dollar-seddel og avisudklip.

H. C. Andersen skrev i sin dagbog 11. juli: »Brev fra Amerika, fra en lille Pige, som sendte mig een Dollar og en af en Avis udklippet Artikel, en Opfordring til amerikanske Børn at afbetale den Gjæld, de vare i til mig som deres Digter, og skaffe mig »gamle Mand« en komfortabel Alderdom. Jeg havde endnu aldrig faaet fra Amerika en Dollar, havde jeg sagt; det ærgrede mig, da jeg jo i det sidste Aar ved Horace Scudder faaer jevnlig en lille Sum.«

168 Marie Henriques, »Lille Marie« (f. 1866).

Datter af vexelmægler Martin R. Henriques, i hvis hjem H. C. Andersen var en hyppig gæst i hans sidste år.

169 Indbydelse fra en komité 25. aug. 1869 til H. C. Andersen.

I anledning af 50-årsdagen for H. C. Andersens komme til København arrangeredes en fest for ham 6. september 1869. Initiativet udgik fra vekselmægler Henriques. Festen fandt sted i Vincents restauration og havde 244 deltagere. Ved festen fik H. C. Andersen overrakt dannebrogsordenens kommandørkors.

170 Skolebestyrerinde Nathalie Zahles hilsen til H. C. Andersen 6. sept. 1869, som fulgte med sølvskræppebladet.

171 Sølvskræppeblad, som børnene i Nathalie Zahles skole skænkede H. C. Andersen 6. sept. Bladet med sneglen hentyder til eventyret »Den lykkelige Familie«.

172 »Lykke-Peer«, originaludgave 1870.

H. C. Andersen påbegyndte eventyret 29. april 1870 under ophold på Holsteinborg, og havde fuldendt det 7. august. Bogen udkom 11. november.

173 Hilsen fra »Rolighed« til H. C. Andersen 9. juli 1873.

I H. C. Andersens sidste leveår var grosserer M. G. Melchior og hans hustru digterens nærmeste venner. Om sommeren boede de på landstedet »Rolighed« ved København. Her var H. C. Andersen hyppigt gæst, og her døde han 4. august 1875.

174 Laurbærkrans foræret H. C. Andersen af professor Dors børn i Vevey 9. juni 1873.

H. C. Andersen rejste 14. april 1873 sammen med Nicolaj Bøgh fra København og kom 28. april til Schweiz for at underkaste sig en kur. Han besøgte 9. juni professor Dor og læste højt for hans småbørn.

175 Brev fra H. C. Andersen til frk. Thora Hallager 30. okt. 1867.

Fotograf frk. Hallager var H. C. Andersens værtinde 1866–69 i Lille Kongensgade nr. 1 og 1871–73 i Nyhavn nr. 18. Han flyttede ind i Lille Kongensgade 28. okt. 1866, og beskriver huset: »I Stueetagen er en af Byens mest besøgte Kafeer, paa første Sal Restauration, paa anden Sal Klub, paa tredje Sal, hvor min Leilighed er, bor ogsaa en Læge, og ovenover mig er et fotografisk Atelier. Man ser altsaa, at jeg har Mad og Drikke nær ved, at jeg ikke kan savne Selskab, ikke dør uden Lægehjælp, og at Fotografen kan bevare mit Billede for Fremtiden, det er jo at være godt stillet.«

176 Fotografi af H. C. Andersen i lejligheden i Nyhavn 1873.

Lejligheden bestod af to værelser med forstue.

177 H. C. Andersens dørplade.

»Mit Navn staaer paa Døren.«

178 H. C. Andersens briller.

179 H. C. Andersens papirkniv og penneskaft.

Efter H. C. Andersens død blev de foræret til komponisten Edv. Grieg, der atter har skænket dem til museet.

180 Brev fra H. C. Andersen til Clara Ballin 8. sept. 1873.

Clara Ballin var H. C. Andersens værtinde i Nyhavn 18 efter frk. Hallager.

181 Maximilian-Ordenen for Videnskab og Kunst, tildelt H. C. Andersen 1859.

Ordenen indstiftet af kong Maximilian af Bayern 1853.

182 Den mexicanske Gouadeloupe-orden tildelt H. C. Andersen 25. april 1866.

Indstiftet af Maximilian, kejser af Mexico 1864-1867.

183 Adresse fra en komité, der meddeler H. C. Andersen, at man agter at rejse en statue for ham i Kongens Have i København.

Adressen blev overrakt H. C. Andersen på hans 70-årsdag 2. april 1875. »Først kom et Udvalg af Deputationen for Indsamlingen til min Statue. Etatsraad Meldahl talte og overrakte mig i Fløiels-Pragtbind Komiteens Meddelelse, at der var alt en saa stor Pengesum, at Statuen kunde reises.«

184 H. C. Andersens udnævnelse til kommandør af Dannebrog og kommandørkorset.

Dagbogen 1. april 1875: »Fra Kongen kom hans egen Vogn for at afhente mig, jeg blev venligt modtaget af Trap og von Holten. Kongen bad mig straks sidde, overrakte mig Kommandørkorset af Dannebrog, første Grad, udtalte sig hjærteligt og talte om al den Glæde og det gode, jeg havde udbredt over Landet og vidt om i alle Lande.«

185 »Historien om en Moder« på 15 sprog.

Eksemplaret blev overrakt H. C. Andersen på hans 70-årsdag med dedikation fra udgiverne Jean Pio og Vilh. Thomsen, samt fra forlæggerne.

186 Menukort fra festen for H. C. Andersen 2. april 1875.

Festen holdtes hos grosserer M. G. Melchior. »En deilig Vise af Richardt, en af P. Hansen, og ved Bordet Taagebilleder ... Bille talte under Billedernes Fremtræden. Ploug talte om min gamle Bedstemoder, ikke hende under Græstørven i Fyen, men Danmark, der vel kunde være en stræng, opdragende Bedstemoder, men var stolt ved sine dygtige Børn, og der kunde vel komme en Tid, at den lille standhaftige Tinsoldat vilde værne om Danmarks Navn som Thorvaldsens Marmorapostle vilde det ... Hvilken deilig storartet Dag og dog, hvor ynkeligt er mit Legeme til at bære al den Velsignelse fra Gud.« (Dagbogen).

187 Blomsterhilsen sendt H. C. Andersen fra Tyskland 2. april 1875.

188 H. C. Andersens guldring, som han testamenterede sin guddatter Marie Bache, f. Hornemann.

189 H. C. Andersens brystnål.

Skænket H. C. Andersen af ærkehertuginde Sophie af Østrig 17. marts 1846, da han en aften havde læst for hoffet i Wien. »En smagfuld Brystnaal, som jeg før min Afreise fik af Erkehertuginde Sophie, vil, med Erindringen om denne Aften i Keiserborgen, blive mig kjær og interessant.«

190 H. C. Andersens Eventyr og Historier.

Udgaven har tilhørt dronning Alexandra af England og er skænket H. C. Andersens Hus af dronning Mary af England.

191 H. C. Andersens Eventyr og Historier.

Udgave med dedikation fra H. C. Andersen til prins Christian, senere kong Christian X, der har skænket den til H. C. Andersens Hus.

192 Brev fra kronprins Frederik – senere kong Frederik VIII – til H. C. Andersen 5. marts 1866.

193 Brevpresser med tegning af H. C. Andersens barndomshjem i Odense.

Har tilhørt H. C. Andersen, men blev af Edv. Collin skænket den tyske forfatter Berthold Auerbach, som H. C. Andersen traf i Weimar 1846.

194 H. C. Andersens digt til Odense.

Dagbogen 3. febr. 1875: »Skrevet Digtet »Kjøbenhavn« og begyndt paa et lignende om Odense.« 4. februar: »Da jeg kom hjem skrev jeg videre paa »Odense«, men fik det ikke helt ud.« 5. februar: »Til Aften sad jeg oppe til efter 12 og endte mit Digt »Odense«.«

195 H. C. Andersens testamente.

Testamentet af 16. febr. 1860 med senere tilføjelser giver nøje anvisning på, hvorledes hans formue skulde deles. Ved sin død efterlod H. C. Andersen sig en formue på 53.366 kr., et efter datidens forhold meget betydeligt beløb. Paragraf 1 i testamentet bestemmer, at der skulde afsættes et beløb på 1000 rdl. til et legat »H. C. Andersens Hjælp«, hvis renter skulde udbetales til en dreng i Odense fattigskole. Legatet består stadig.

196 H. C. Andersens sidste digt 6. juli 1875.

Fra 12. juni til sin død 4. august var H. C. Andersen i pleje hos Melchiors på Rolighed. Digtet er nedskrevet af fru Melchior efter H. C. Andersens diktat.

197 Telegram fra grosserer M. G. Melchior til Edv. Collin 4. august 1875, der meddeler, at H. C. Andersen er afgået ved døden.

»Nu er Lyset slukket! Hvilken lykkelig Død! Kl. 11,5 Minutter udaandede den kjære Ven sit sidste Suk.« (Fru Melchiors slutningsord i H. C. Andersens dagbog).

H. C. ANDERSENS NYHAVNSMØBLER

Fra 1. oktober 1848 til 1865 boede H. C. Andersen tilleje i Nyhavn 67, hvor han havde tre værelser hos gæstgiver og skibskaptajn Johs. Anholm. Møblerne, der er anbragt i montren mod nord, tilhørte Anholms.

a Møblement bestående af ovalt bord, sofa, 4 stole og buffet.

På buffeten stod oprindelig en buste af Jenny Lind og en buste af H. C. Andersen, begge modelleret af den engelske billedhugger Joseph Durham. Kun H. C. Andersens buste er bevaret, udført i rødler. Busterne blev modelleret under H. C. Andersens ophold i England 1847.

»En ung Billedhugger, Durham, ønskede at modellere hendes og min Buste. Ingen af os havde Tid at sidde længe for ham; ved et Par Ord fra mig fik den unge Mand imidlertid Tilladelse, en halv Time at komme til hende og omforme den Leerbuste, han, efterat have seet hende i Theatret, alt havde udkastet; jeg gav ham dobbelt saa lang Tid, og i denne Time frembragte han en, efter Tiden mærkelig god Buste.«

Den anden buste er udført af F. C. Stramboe; »Den unge Billedhugger Strambo, har før han reiste til Italien fuldendt min Buste, den er smukt gjengivet.« (H. C. Andersen til fru Ingemann, 8. nov. 1864.)

b Skærmbrædt, skænket H. C. Andersen af grevinde Wanda Danneskiold-Samsøe.

Dagbogen 8. marts 1873: »Ud paa Aftenen kom fra Grevinde Wanda Danneskiold et smukt udført Skjærmbrædt, engang, for et Aar siden, da jeg beundrede et lignende hun havde lavet til sin Søster Grevinde Holstein, lovede hun ogsaa at lave, ved Leilighed til mig, jeg troede ikke at faae et saadant, men nu kom det, i smuk Egetræs udskaaret Ramme, med farvede Billeder paa den ene Side og ukolorerede paa den anden, udklippede, klistrede ind i hinanden, sammensmæltende som var det et eneste Billede, og dog uendelig mange, de glede i hinanden, som en underlig Drøm, Alt ordnet med Smag og Phantasie, jeg blev særdeles glad ved denne Gave.«

H. C. ANDERSENS EGNE MØBLER

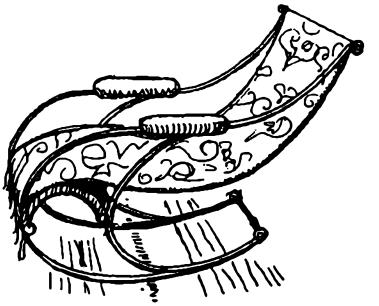
Den 28. okt. 1866 flyttede H. C. Andersen ind i Lille Kongensgade 1, København, hvor han hos fotograf, frk. Thora Hallager fik en lejlighed bestående af en forstue og to værelser. Værelserne var umøblerede, og han måtte for første gang i sit liv købe møbler, hvad der i høj grad pinte ham. »Tænk hvor meget jeg da har at fløtte, naar jeg en Gang vil ud at aande »Verdens Luft«. Til Jonas Collin skrev han: »Nu skal jeg have Huus, ja Seng, min egen Seng, den forfærder mig! Jeg tynges jo til Jorden af Meubler, Seng og Gyngestol, ikke at tale om Bøger og Malerier. Flyttede jeg ind i et Hotel, da syntes jeg endnu at have løse Vinger, men nu har jeg Huus til fem og tyve Rdl. om Maaneden.«

a Skrivebord med Skrivebordsstol.

Skrivebordet fik H. C. Andersen på sin fødselsdag 2. april 1867. »Da jeg om Morgenen kom ind i min Stue, stod der et stort, smukt nøddetræes Skrivebord fra Fru Melchior og Fru Henriques.«
På skrivebordet skrivestel og to lysestager af træ med metalbelægning, blæksuger, læseglas, pebermynteæske, vase af rødt glas »det forgyldte, store, røde Glas«, som han testamentarisk skænkede fru Dorothea Melchior.

b Sofa og to stole.

I sofaen pude broderet af baronesse Jonna Stampe, f. Drewsen. Motivet tegnet af maleren P. C. Skovgaard.

c Gyngestol.

Efter H. C. Andersens død blev stolen foræret den norske forfatter Alexander Kielland, hvis søn skænkede den til museet.

d Etagere.

På denne er bl. a. anbragt et bæger af kokosnød med sølvfod. I bægerets bund en sølvplade med indskrift: »Dette Bæger har tilhørt Digteren B. S. Ingemann og er efter hans Død foræret mig af Enken. H. C. Andersen.«
På hylden ligger »Picturesque America«, udg. af William Cullen Bryant, et værk, som blev skænket H. C. Andersen af amerikanske børn.

e Reol af fyrretræ.

På reolen er opstillet værker af Oehlenschlæger, B. S. Ingemann og andre danske forfattere, som H. C. Andersen har ejet.

f Skærmbrædt, klippet og klistret af H. C. Andersen 1. dec. 1873–april 1874.

Inspireret af grevinde Wanda Danneskiolds skærmbrædt vilde H. C. Andersen lave et tilsvarende til fru Dorothea Melchior. Fra illustrerede blade udklippede han billeder af berømte personer og ordnede dem på skærmbrædtet, således at en fløj viser danske, en anden norske, svenske, tyske, engelske og franske personligheder. I Dagbogen 1. dec., 1873: »Siddet hele Aftenen og klippet Billeder tilrette for mit nye Skjærmbrædt.«

g Seng af gulmalet fyrretræ.

»Jeg har faaet Huus, er igjen Snegl med Huus, og tænk: nu har jeg faaet egen Seng, den skal jeg nu ogsaa flytte om med. Hundrede Rigsdaler har jeg maattet sætte paa en Seng, og den bliver da min Dødsseng, thi holder den ikke saa længe ud, er den jo ikke Pengene værd!« (*Brev til I. P. E. Hartmann*).

SKULPTURER

a Buste af H. C. Andersen, udført af H. V. Bissen 1864.

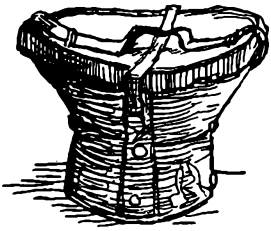
b Statue af H. C. Andersen, udført af Th. Stein.
Konkurrenceudkast til monumentet i Kongens Have 1875.

c Statue af H. C. Andersen, udført af L. T. Prior.
Konkurrenceudkast til monumentet i Kongens Have 1875.

MONTRE MED LØSØRE

Skabet indeholder forskellige brugsgenstande og nips med tilknytning til H. C. Andersen, bl. a. themaskine af kobber, fra det collinske hus, H. C. Andersens silkehat, en læsepult foræret af engelske damer, barberspejl, toiletartikler og H. C. Andersens støvlelæste.

Første sal

a Rejseudstyr bestående af to kufferter, hatteæske, lille håndtaske, som H. C. Andersen fik af kong Christian IX 1873, tov, som H. C. Andersen skal have benyttet på rejser af frygt for hotelbrand.

b Vilhelm Pedersens originaltegninger til H. C. Andersens eventyr. Tegningerne blev oprindelig udført til den tyske udgave, der udkom på Lorcks forlag i Leipzig, men senere benyttet også i andre landes udgaver. På sin 70-årsdag fik H. C. Andersen samlingen foræret af sin forlægger.

c Samling af H. C. Andersen tegninger fra Italien.

BIBLIOTEK

I tilslutning til H. C. Andersens Hus findes et bibliotek, der for den danske afdelings vedkommende omfatter de forskellige udgaver af H. C. Andersens værker i originaludgaver og senere optryk, ligesom det omfatter den væsentligste foreliggende litteratur om H. C. Andersen. Endvidere findes en samling af H. C. Andersens værker på 67 forskellige sprog; hovedbestanddelen af den engelsksprogede afdeling, der stort set er komplet, består af Jean Hersholts samling, der er en gave til museet.

Iøvrigt er der på første sal udstillet originaltegninger til H. C. Andersens eventyr af Lorenz Frölich og Hans Tegner; Marlie Brandes tegninger til »Billedbog uden Billeder« og Herluf Jensenius's tegninger til »Mit eget Eventyr uden Digtning«. I montrerne findes skiftende udstillinger bl. a. af illustrerede udgaver af H. C. Andersens værker.

Endvidere er ophængt et omfattende udvalg af fotografier af H. C. Andersen. Disse er beskrevet i Bjørn Ochsner: Fotografier af H. C. Andersen.

Kuppelsalen

Freskomalerier udført af Niels Larsen Stevns 1932–33 fremstiller hovedbegivenheder i H. C. Andersens livshistorie. Billedrækken er følgende: 1) H. C. Andersens barndomshjem i Odense. 2) Afrejsen fra Odense 1819. H. C. Andersen tager afsked med sin farmor. 3) H. C. Andersen til studentereksamen 1829. Fysikeren H. C. Ørsted er eksaminator. 4) Rejsen til Italien. H. C. Andersen og digteren Henrik Hertz i Neapel. 5) H. C. Andersen læser af sine værker i den collinske familiekreds. 6) H. C. Andersen på herregården Nysø. H. C. Andersen og billedhuggeren Bertel Thorvaldsen mødes af baronesse Stampe og digteren Oehlenschlæger. 7) H. C. Andersen lytter til Jenny Linds sang under opholdet i Weimar 1846. 8) Fakkeltoget til H. C. Andersen, da han blev udnævnt til æresborger i Odense 6. december 1867.

Blomstergaarden

Skulptur af billedhuggeren Erik Rahr symboliserende H. C. Andersens genius.
Fra blomstergaarden er der adgang til Lotzes have, som blev anlagt i slutningen af 1800'erne og oprindelig hørte til Løveapoteket.

Forhallen

I vægfelterne er anbragt to malerier af den fynske maler Fritz Syberg med motiver fra eventyret »Historien om en Moder«.

Andre H. C. Andersen-minder i Odense

GRAABRØDRE HOSPITAL I JERNBANEGADE

Oprindelig Gråbrødre Kloster, der 1539 blev omdannet til stiftelse for gamle, syge og fattige mennesker. H. C. Andersens farmor passede portnerens have, og H. C. Andersens moder blev 1826 optaget i den til hospitalet knyttede afdeling »Doctors Boder«, hvor hun døde 1833, medens H. C. Andersen var i Italien.

»Tæt ved Bryggerset, hvor det Grønne blev brændt, havde gamle, fattige Qvinder deres Spindestue; herind kom jeg tidt og blev snart deres Yndling, thi jeg havde hos denne Forsamling en Veltalenhed, der tydede paa, som de sagde, at »et saa klogt Barn ikke kunde leve længe«, hvilket i høi Grad smigrede mig.«

ODENSE TUGTHUS I KLAREGADE

Bygningen rummer nu byens sociale forvaltning, men blev i sin tid opført som tugthus for Fyns Stift. Den spillede en betydelig rolle i H. C. Andersens fantasiverden og er brugt som motiv i romanen »O. T.«.

»Odense Tugthus var for mig ligesom Gjemmestedet for Tyve- og Røverhistorier; tidt stod jeg, naturligviis i stor Afstand, udenfor og hørte til, hvor Karle og Qvinder derinde sang, medens de spandt paa Skotrokken. Jeg kom med mine Forældre til Portnerens Familie-Fest; den store, jernbeslagne Port blev aabnet og lukket igjen med Nøglen i det raslende Nøgleknippe, vi kom op ad en steil Trappe; der blev spiist og drukket, to af Fangerne vartede op ved Bordet.«

FATTIGSKOLEN I OVERGADE

På hjørnet af Overgade og Påskestræde (Overgade 19) ligger den ejendom, hvor Odense bys fattigskole blev indrettet 1804. Skolelokalerne var i bygningen ud mod Overgade; på sidelængen i Påskestræde er indsat en plade, der erindrer om H. C. Andersens skolegang her.

»Jeg gik i Fattigskolen inde paa »Fattiggaarden«, lærte kun Religion, Skrivning og Regning, og dette sidste daarligt nok; neppe et Ord forstod jeg at bogstavere rigtigt; hjemme læste jeg aldrig paa mine Lectier, de bleve saa temmelig lærte paa Veien fra Hjemmet til Skolen, og min Moder roste mit store Nemme paa Nabosønnens Bekostning.«

Tegninger: Gustav Hjortlund
Til omslagsvignetterne er anvendt klipninger af H. C. Andersen
Tryk: Andelsbogtrykkeriet i Odense

Odense Bys Museer

FYNS STIFTSMUSEUM

Jernbanegade
Forhistoriske samlinger fra Fyns Stift. Kunstmuseum

DET KULTURHISTORISKE MUSEUM

i Møntestræde, indgang Overgade 48–50
Samlinger til belysning af bykulturen, specielt
Odense bys historie

DEN FYNSKE LANDSBY

ved Hunderup Skov. Buslinie 2 fra Flakhaven
Frilandsmuseum med landbygninger, der belyser den fynske
bondes byggeskik og livsvilkår før 1850

H. C. ANDERSENS HUS

Hans Jensensstræde
illustrerer »Mit Livs Eventyr« gennem samlinger af breve,
manuskripter, billeder, bøger og digterens
personlige ejendele

H. C. ANDERSENS BARNDOMSHJEM

Munkemøllestræde
Minder fra H. C. Andersens barndomstid i Odense

CARL NIELSENS BARNDOMSHJEM

ved Nørre Lyndelse
Komponisten Carl Nielsens barndomshjem på Fyn og billeder
af Carl Nielsen og hans familie

LADBYSKIBET

rester af det eneste gravfundne vikingeskib, der hidtil er fundet i
Danmark, liggende på den oprindelige plads i en
overbygget hal ved Kerteminde Fjord

Administrationen af Odense Bys Museer:

museumsdirektørens kontor, Overgade 48–50

telefon Odense (09) 12 05 74